

Remissvar på departementspromemorian Ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Dnr A 2016-01883-I***Konsekvenser***

De föreslag som är lagt för ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet kommer att medföra konsekvenser för kommunernas arbete med flyktingmottagningen. Syftet med förslagen är att minska onödig administration och skapa bättre förutsättningar för ett effektivt arbete med nyanländas etablering i samhället. Enligt statistiken är det endast 30 % av de personer som har lämnat etableringsuppdraget som är i arbete eller utbildning inom 90 dagar efter avslutad etableringsplan.

I departementspromemorian beskrivs kortfattat de konsekvenser de föreslagna ändringarna får för kommunernas del.

Ändringen av målgruppen för etableringsinsatser innebär att nyanlända i åldern 18-19 år som saknar föräldrar i landet inte längre kommer att få möjlighet till etableringsinsatser och ersättning vilket medför att försörjningsansvaret för dem överförs till kommunerna från 2018. Den bedömning som görs är att finansieringsprincipen inte är tillämplig då det rör sig om en förändring i ett statligt transfereringssystem. I dagsläget är antalet 18-19 åringar som deltar i etableringsuppdraget begränsat och beräknas uppgå till cirka 550 personer i riket 2017.

Markaryds kommun har identifierat ytterligare åtgärdsförslag som riskerar att påverka den kommunala verksamheten:

För personer med nedsatt fysisk eller psykisk prestationsförmåga innebär den föreslagna förändringen att begreppet prestationsförmåga ersätts med arbetsförmåga, vilket är det begrepp som används för andra arbetssökanden. Deltagande i etableringsreformen ska ske på heltid. Idag är det endast personer med mindre prestationsförmåga än 25 % som inte tillåts delta i etableringsinsatserna. De här förändringarna kommer att leda till att fler personer inte tillåts delta i etableringsinsatserna och inte heller få sin försörjning genom statliga medel. I departementspromemorian skrivs att ”i de fall ohälsa eller funktionsnedsättning medför att varken Arbetsförmedlingen eller kommunen kan erbjuda någon förberedande insats med syfte att utreda arbetsförutsättningar eller förbereda för arbete eller utbildning bör individens fortsatta planering och försörjning lösas utanför Arbetsförmedlingens etableringsprogram”. Det innebär troligen att de hänvisas till ekonomiskt bistånd för sin försörjning under tiden de eventuellt genomgår utredning och i vissa fall även efter utredningstiden.

Ett system med åtgärder, t.ex. varning, avstängning under kortare tid samt återkallelse av anvisning föreslås införas. Åtgärdssystemet är tänkt att användas mer frekvent än idag genom en bättre kontroll av individens närvaro. Det kan innebära att personer som blir avstängda från deltagande i etableringsinsatser blir hänvisade till ekonomiskt bistånd för sin försörjning. Även om de inte bedöms vara berättigade till ekonomiskt bistånd gör reglerna om kommunens yttersta ansvar (SoL 2 kap 1 §) att kommunen kan tvingas betala ut medel för att

undvika en nödsituation. Positivt är att en person, trots återtagen anvisning, kan anvisas till en ny aktivitet.

Den föreslagna förändringen som ger Försäkringskassan möjlighet att hålla inne ersättning för programdeltagarna i syfte att undvika felaktiga utbetalningar innebär också att försörjningsansvaret kan hamna på kommunerna som tvingas betala ut försörjningsstöd för att undvika nödsituationer eller att barn far illa.

När det gäller förslaget om ändring av skollagen och en ny samordnad lag för samhällsorientering är bedömningen att utbildningsförvaltningen i kommunen inte påverkas av de förändrade skrivningarna.

Kommentarer till remissförslag

Markaryds kommun anser att det är oerhört viktigt att Arbetsförmedlingen får möjlighet att genomföra en effektiv etablering i samhälls- och arbetslivet för den nyanlände. För att lyckas i detta uppdrag krävs handlingsutrymme och individuellt utformade insatser. Övergripande harmonisering av regelverket för etableringsinsatser för nyanlända är positivt.

Mot bakgrund av att endast 30 % (kv 21 % och män 35 %) av deltagarna som lämnat etableringsuppdraget är i arbete eller utbildning inom 90 dagar står Sveriges kommuner inför en enorm utmaning och kraftigt förhöjda kostnader utifrån det regelverk som tillämpats gällande mottagandet. För att minska belastningen på kommunerna är det nödvändigt med ett tydligt mål som innebär en reell ambitionshöjning för det statliga etableringsuppdraget.

De konsekvenser som identifierats medför en utökning av kommunernas ansvarsområde och ökade kostnader utan att någon ekonomisk kompensation ges.

Det är nödvändigt att lyfta det faktum att en stor del av de personer som lämnat etableringsuppdraget och att vissa grupper utesluts från etableringsuppdraget innebär en icke obetydlig kostnadsöverföring från staten till kommunerna. Om de kommunala huvudmännen förväntas ta detta ansvar förutsätts att finansieringsprincipen är rådande.